

سه کلمه

آزادی - دموکراسی - قانون

دکتر سید مرتضی الدین حجتی امامی

نوبت اول

۱۳۹۵

سرشناسه: حجتی امامی، سیدمنیرالدین، ۱۳۰۴ -
عنوان و نام پدیدآور: سه کلمه: آزادی - دموکراسی - قانون/
سیدمنیرالدین حجتی امامی.
مشخصات نشر: تهران: بال، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۷۲ ص؛ ۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک: ۵۰۰۰۰ ریال 3-51-978-964-2574-978
موضوع: مستشارالدوله، یوسف بن کاظم، -۱۳۱۳ق. . یک کلمه قانون -- تقد و تفسیر
موضوع: قانون‌گرایی
موضوع: دموکراسی
موضوع: آزادی
موضوع: قانون‌گرایی -- ایران
رده بندی کنگره: DSR ۱۳۹۱/م ۳۱۵ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی: ۰۷۴۵-۰۹۲/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۳۵۳۷۹

سه کلمه

آزادی - دموکراسی - قانون

مؤلف: دکتر منیرالدین حجتی امامی

ناشر: بال

طرح جلد: آتلیه بال

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و مخصوص انتشارات بال است.

شابک: ۳-۵۱-۲۵۷۴-۹۶۴-۹۷۸

ISBN 978-964-2574-51-3

انتشارات بال تهران: صندوق پستی ۱۱۷ - ۱۳۱۴۵ تلفن: ۴۸ ۴۱۴۳ ۶۶ - ۲۱۰

بسمه تعالی

به تاریخ ۹۴/۶/۱۵

مدیر محترم انتشارات بال

به پیوست نوشته کتاب ۳ کلمه (آزادی، دموکراسی، قانون) که با الهام از کتاب یک کلمه قانون نوشته مرحوم مستشارالدوله از رجال دوران قاجاریه نوشته شده است تقدیم می‌شود. چون در تحریر این کتاب، احساس می‌شد که کلمه قانون به تنهایی حافظ منافع مردم جامعه نیست چنان که بعدها به اثبات رسید، قانون به وسیله اراده عمومی و آزادی و عدالت نباشد نمی‌تواند حافظ رفاه مردم گردد قانون باید در محیط آزادی و با رعایت حقوق مردم به وجود در غیر این صورت هر نوشته‌ای به نام قانون ارزش اجتماعی و تاریخی ندارد چنگیزخان مغول هم برای خود یاسای چنگیزی به نام قانون دست نوشته و متاخره در کتاب یک کلمه مرحوم مستشارالدوله به دموکراسی و آزادی اشاره‌ای نکرده بود لذا به نظر نویسنده کتاب سه کلمه که حاوی آزادی و دموکراسی و قانون است و این کتاب در دنباله و تشریح کتاب یک کلمه و انقلاب مشروطیت نوشته شده است و مکمل کتاب یک کلمه است. امیدوار است که مورد پسند و قبول جامعه کتابخوان و آزادیخواه و قانونمدار کشور قرار گیرد. ضمناً خاطر نشان می‌گردد که این کتاب که یک بحث تیوریک است و مربوط به اصول کلی است نظر خاص به یک کشور ندارد و مسلم است کشورهای بسیار هر کدام بر اساس سابقه تاریخی و اجتماعی و اعتقادات ملی و مذهبی و ارزشی خود رژیم های خاص خود را انتخاب کرده اند چه بسا که با اصول کلی که در این کتاب نوشته شده است مغایرتهایی داشته باشد.

نویسنده: دکتر سیدمنیرالدین حجتی امامی

قاضی بازنشسته و وکیل دادگستری

فهرست مطالب

- ۱) پیشگفتار ۹
- ۲) انقلاب مشروطیت و سرنگونی استبداد قدیم و استبداد جدید و دکتاتوری ۱۳
- ۳) بررسی کتاب کلمه نوشته میرزا یوسفخان مستش الدوله ۲۵
- ۴) دموکراسی و مردم سالاری ۳۱
- ۵) آزادی ۴۱
- ۶) اعلامیه جهانی حقوق بشر ۶۳
- ۷) مؤخره ۷۰

پیشگفتار

«سه کلمه» که به عنوان اسم برای این کتاب انتخاب شده است با اهام از اسم و عنوان کتاب «یک کلمه» نوشته‌ی مرحوم میرزا یوسفخان تهرانی (مستشارالدوله) می‌باشد که در دوران انقلاب مشروطیه، ایران و سلطنت قاجار به رشته تحریر درآمده بود. کتاب یک کلمه در آن زمان همگام با نوشته‌های دیگر مشروطه خواهان یکی از علتهای سرکونی حکومت استبدادی قاجاریه و استقرار مشروطیت در ایران گردید. منظور نویسنده آن از «یک کلمه» قانون بوده است. موضوع آن دستار نیز مربوط به دوران قبل از استقرار مشروطیت در ایران بوده که دورانی سراسر بی نظمی، بی قانونی و ظلم و استبداد بود. در زمانی که تازه نسیم آزادی در ایران وزیدن گرفته بود و راه اروپا از طریق قفقاز و روسیه و کشور عثمانی (ترکیه کنونی) به روی عده‌ای از ایرانیانی که قادر به این سفرها بودند و یا به عنوان مامورین دولتی و سفارت و نمایندگی دولت ایران اعزام می‌شدند، گشوده شده بود که دیدار از کشورهای اروپایی و

..... سه کلمه

چندی زندگی در آن کشورها و دیدن آرامش و نظم و آسایش مردم در پناه قانون و خواندن کتابها و روزنامه‌های آزاد این مسافران را به فکر تغییر و تحول در ایران می‌انداخت و نهضت مشروطیت ایران همراه با علت‌ها و عوامل دیگر از جمله نارضایتی‌های مردم در داخل کشور و همگامی و همراهی عده‌ای از علای مذهبی در ایران پا گرفت.

مرحوم مستشار الدوله نیز یکی از این مسافران اندیشمند ایرانی بود که در جستجوی راه موفقیت مردم کشورهای اروپایی «قانون» یا «Code» را که کتاب مجموعه قوانین در فرانسه است کلید حل معمای غلب افتادگی دانست و در کتاب "یک کلمه" که منظورش از یک کلمه «قانون» بوده است و خوشبختی و امنیت مردم اروپا را در این یک کلمه می‌دانست در کتابی به این نام منتشر ساخت و سایر مشروطه خواهان ایران نیز اکثراً همین نظر را داشتند. ولی در ایران آن زمان همین کتاب کوچک خطرناک دانسته شد و نوشته‌اند که آن را آنقدر بر سر نویسنده‌اش کوبیدند که چشمانش به حد نابینایی رسید.

مستشارالدوله یکی از رجال اصلاح طلب و مشروطه خواه آن روزگار بود که نظم جامعه و رفاه مردم و عدالت اجتماعی را چنانچه در اروپا دیده بود فقط در اجرای قانون می دانست و این امر تقریباً اعتقاد تمامی مشروطه خواهان آن روزگار بوده است. روزی که در مقدمات ضروری و لوازم اعتبار قانون توجهی شده باشد ولی اکنون که سالهای طولانی از انتشار کتاب "یک کلمه" و اسباب و مرویات ایران گذشته است و هزاران ماده قانونی در شئون مختلف کشور تصویب و به مورد اجرا گذاشته شده است می بینیم که تصویب و اجرای قانون اگر بر اساس و مبنای دموکراسی و آزادی نباشد و مانند موجبات امنیت و سعادت و رضایت مردم و پیشرفت جامعه را فراهم نماید. این تجربه تاریخی می آموزد که هر قانونی الزاماتی را می تواند در مسیر حقوق و منافع مردم باشد و حتی می تواند برعکس عمل کند و به ضرر مردم و جامعه باشد. چنگیزخان مغول نیز برای مردم تحت امر خود قانونی به نام «یاسای چنگیزی» داشت، در صورتی که قانونی که در راستای حقوق و منافع مردم و توسط نمایندگان برگزیده مردم تصویب شده باشد و به وسیله حکومتی که منصوب از طرف مردم است و به موقع به اجرا

گذاشته شود، قانون واقعی، ملی و مردمی است. قانون باید توسط حکومتی که از طریق دموکراسی و مردم سالاری ایجاد شده است به مورد اجرا گذاشته شود و دموکراسی نیز وقتی تحقق می‌یابد که آزادی‌های ملی و مردمی و مورد قبول جامعه آن را به وجود آورده باشد. به عبارت دیگر قانون بدون استقرار دموکراسی و مردم سالاری و تصویب از طرف نمایندگان واقعی و برگزیده مردم مشروعیت و اعتباری نخواهد داشت و دموکراسی و مردم سالاری نیز بدون آزادی به وجود نمی‌آید.

بدین ترتیب قانون دموکراسی و آزادی هم‌آهنگ و همراه یکدیگرند و ضرورت‌هایی هستند برای زندگی اجتماعی قانونمند و رضایت و آسایش ملت‌ها را این کتاب به این موضوع می‌پردازد.